

Hazitegi ikertaldeak ume guztien garapen osasuntsua bermatzeko testuinguruen inguruan ezagutza garatzen dihardu aspaldidanik. Ikerketak esparru horretan egiten ditu, eta eraikitzen duen ezagutza unibertsitateko hasierako formakuntzara eta aholkularitzara eramaten du. Ezagutza hori artikulu, tesi, liburu eta hitzaldien bidez gizarteratzeko ahalegina ere egiten du. Jarduera hori guztia pasioz eta gure herriarekiko konpromisoz egiten du, ahalik eta koherentzia maila handiena mantenduz bere egitekoan. Horrek esan nahi du hezitzaileak ume guztien bidelaguna eta hain garapenaren bultzatzaile izan behar duela eta, horrenbestez, gauza bera egin behar dugula edozein eskolatara aholkularitza eskaintzera joaten garenean. Ez baikara joaten aditu moduan eskolari esatera zer, nola eta noiz egin behar duen. Gu haiekin batera prozesu guztiz dinamikoak den bide bat egitera joaten gara. Ez dugu gure koherentzia apurtuko duen aholkularitzarik onartzen, ez diogu eskola bati baietz esaten haren nahia bada, adibidez, bere hezkuntza eredia instrukzioan oinarritzea. Gure asmoa eskola ahalduntzea da (Domingo, 2010), eta hori ez da lortzen beste batek esaten badizu zer egin behar duzun. Noski, norberak eraikitzen duenean, prozesua luzeagoa da, norberak egin behar duelako; aldiz, laburragoa izaten da soilik kanpotik «erositako» eredu bat gauzatzen denean, besteek esandakoa egiten denean, baina horrek dependetzia sortzen du, ez ahalduntzea. Prozesua luzeagoa da joan-etorri asko dituelako, «krisiak» daudelako, gatazka kognitibo, emozional, sozialak gertatzen direlako eta haietatik indartsuago atera behar delako. Epe luzearako ikuspegi bat da, ez gaur egun hain ohikoa den epe laburrekoa. Konfiantzan oinarritzen da (Domingo, Bolívar, Luengo, Hernández eta García, 2005), pertsonak eraldaketarako duen gaitasunetan dugu konfiantza, baita umeak berezkoak dituen gaitasunetan ere. Baina ez da nahikoa guk eskolan dugun konfiantza, eurek ere konfiantza izan behar baitute gudan. Aldaketarako erresistentzia asko ikusi ditugu orain arteko gure ibilbidean; azken finean, aldaketak beldurra ekar dezake, eta beldur horiekin bidean aurrera jarraitzea ez da erraza izaten (Mas eta Torreño, 2014).

Bestalde, aholkularitza prozesuak aholkulariari ispi-lua jartzen dio etengabe, bere burua aztertu behar duelako, proposatzen duenari eskolak ematen dion erantzunaren arabera. Doitze etengabean aritu behar da; azken finean, hezitzaileak edo familia batek egiten duen gauza bera da. Arriskuak ere baditu;

AHALDUNTZEAN OINARRITUTAKO AHOLKULARITZA BERRIKUNTZA PROZESUETAN

► ALEXANDER BARANDIARAN ARTEAGA

Humanitate eta Hezkuntza Zientzien Fakultatea

adibidez, norberari gustatuko litzaiokeena alde batera utzi eta eskola nora iristen den onartzea, edo garapenaren abiadaz ohartu eta berea ez inposatzea, edo aipaturiko erresistentziak ulertu eta bide berriak proposatzea. Bidaia gogorra da eskolarentzat, baina baita aholkulariarentzat ere. Azken helburu bat ere izan behar du aholkulariak, nire ustez: dependentziarik ez sortzea. Esan dugu ahalduntzea dela helburua; beraz, bidaidetzak momentu batean amaierara heldu behar du, edo beste zerbait bihurtu.

Hala, Santurtziko Bihotz Gaztea ikastolarekin 3 urteko aholkularitza prozesua gauzatu da. Hasieratik, beren praktika aldatzeko gogo handia erakutsi dute (Ferreyra, 2011). Nirekin hasi aurretik, jada beste pareta batzuk ere bota zituzten. Familiek geletara sartzeko aukera zuten, harrera gunee bat ere antolatu zuten, eta sarrera malgua jarri zuten. Eraldaketaren 2. fasean zeuden. Horrek esan nahi zuen oraindik bide luzea zutela ibiltzeko.

Aholkularitzaren hasieran, hainbat helburu neuzkan. Lehenik, enkoadraketa egin beharra zegoen, eta horren barruan baneukan ideia argi bat: nik ez niela esan behar zer egin behar zuten, proiektua berena zela eta ni bidelaguna nintzela. Proiektua haiek erai-ki, sortu behar zutela, nire errezetak bilatu ordez; nik neure eredia neukala baina ez zela berena izango. Talde giroa sortzea beste helburu garrantzitsu bat izan zen. Ni taldera nentorren partaide berri baten modura, baina harreman asimetrikoan, eta hori ezin zen oztopo izan. Taldekide bakoitza garrantzitsua zen; denek gustura egon behar zuten taldean, eta parte hartu: denen artean egindako eraikuntza bat izan behar zuen. Azkenik, lehentasunak adostu behar ziren; gauza asko zeuden lantzeko, baina 12 saio genituen. Espazioarekin eta materialekin hasi ginen, eta, ondoren, irakaslearen rolari heldu genion. Badira 12 urte baino gehiago eskoletan grabazioak erabiltzen ditudala praktikaren azterketa egiteko, eta hala egin nuen Santurtziko ikastolan ere. Gelan gertatzen zena grabatzen zuten eta denen artean aztertzen genuen. Nik ere aukera aparta izan nuen espazio guztietan nire kamera hartu eta grabazioak egiteko. Horrek aukera eman zidan loturak egiteko teoriaren eta praktikaren artean. Praktikaren hausnarketetatik abiatuta, aldaketak zehaztu, aplikatu eta ebaluatu genituen. Betiere haien erritmoa errespetatu nuen, eta hori kudeatzea ez zen erraza izan, taldekideen artean bai baitzeuden ezberdintasunak, beti gertatzen den moduan. Batzuek bosgarren

martxa sartua zuten, eta beste batzuek, berriz, hirugarrena. Bigarren zikloan ere lehenago hasi zituzten hobekuntzak. Erronka bat zen 0-6 bitarteko zikloari osotasuna ematea eta partaide guztiak etapa ikuspegi jartzea, nahiz eta baldintzetan ezberdintasun nabariak dauden lehenengo zikloaren eta bigarrenaren artean.

Gurasoekin proiektua sozializatzea ere erronka garrantzitsua da. Gurasoek ulertu behar zuten zein ziren liburu eta fitxak alde batera uztearen arrazoiak, espazioak beste modu batera antolatzearenak, hezitzaileen rol aldaketarenak, material ezberdin eta askotarikoak sartzarenak. Familiekin bilerak beste modu batera nola egin zitezkeen lantzen ere ibili ginen, familiei ahotsa emate aldera eta giro formalaren aurrean aukera ugariak bilatuz, hurbiltasun handiagoa lortzeko.

Prozesuan, taldekide bakoitzaren bizipenak jasotzeko asmoz, bakarkako bilerak egin nituen. Oso aberasgarria izan zen, taldekide bakoitza gehiago ezagutzeko aukera izan bainuen, bakoitza bere berezitasunarekin baina denak ilusioz eta konprometituta.

Prozesu guztiak dokumentatzea ere erronka handia izan zen. Kultura ezberdin batera salto egin behar izan zuten, eta, noski, kultura hori ez da bi egunetan sortzen: trantsizio prozesu bat gertatzen da, igarobide bat, testuinguruaren arabera lehenago edo beranduago egingo dena. Umeen jokabide guztiak aztertzen ibili ginen, interpretazio doitu bat egiteko eta dokumentatu beharrekoa adosteko.

Azken urtean, ebaluazioan zentratu nintzen. Baliagarria izan zen ordura arte ikusitako guztia lotu ahal izateko, koherentzia gero eta handiagoa lortze alderara.

Oraindik bide luzea dute egiteko, baina egindakoa ere bide luzea izan da. Prozesuan gorabeherak egon arren, aurrera egiteko determinazioa azaldu du taldeak, ilusioz, eta bere lanarekiko inplikazio handia agertu. Nire ustetan, aholkularitza prozesu batek pertsonalki eraldatzea inplikatzeko du, eta uste dut kasu honetan hala izan dela. Nire kasuan ere bidaia pertsonal interesgarria eta aberasgarria izan da. Eskerrak ematen dizkiet: plazera izan da, oso ondo tratatua sentitu naiz, eta hori funtsezkoa da aholkularitza prozesu batean.

Artikulu hau egiteko orduan, Bihotz Gaztea ikastolako komunitateari eskatu diot aholkularitza prozesuari buruzko iritzia, eta ahalik eta ahots desberdin gehien biltzen saiatu dira. Grabazioak ere egin dituzte, beren iritzia irudiz plazaratzeko. Umeen ahotsa jasotzeko zailtasunak direla eta, ezin izan ditugu haien lekukotasunak hona ekarri. Hausnarketarako eta ekintzarako baliagarriak izango direlakoan, hona hemen ale batzuk, zenbait ahots aintzat hartzen dituztenak.

Nondik sortu zen berrikuntzarako gogo? (langileei zuzendua)

«Ikastolen Elkarteko kompetentziak lantzeko berrikuntza DBHn hasi zen. Konturatu ginen 12 urterekin ezin dela lan egiteko modu bat hasi. Ikasleengan txikitatik beste modu batean eragin behar da. Ikasleei hasieratik beste modu batean begiratu behar diegu. Begirada aldaketa klabea zen».

«Haur Hezkuntzan ere kezka hori izan genuen. Umeek protagonismo handia zeukaten, baina gure esku-hartzea oraindik nahiko zuzendua zen. Aldi berean, urte batzuk lehenago, talde hausnarketen eta eztabaiden ondorioz, adimen emozionalean trebatzen hasi ginen. Oso argi izan dugu beti ikaskuntza emozioen bidez gertatzen dela, eta hori izan zen une garrantzitsuena haurra beste betaurreko batzuekin ikusten hasteko. Horretarako, ezinbestekoa zen formakuntza, eta emozioetan formatu ginen, eta hori izan zen gure hasiera/abiapuntua».

Nola hasi zineten eta zein izan da prozesua? (langileei zuzendua)

«Beste ikastoletan egindako lanari behatu genion. Gure beharrei erantzun nahi genien. Hasieran, HUIHEZIK HHko marko berriaren inguruan antolaturiko formakuntza batera apuntatu ginen. Oso filosofikoa zen. Zer da umea? Zer da hezkuntza?... Hausnarketa horiek ikastolara ekarri genituen eta HHn hasi zen ereduaren gaineko hausnarketa».

«Ikastolen Elkartean HH marko orokor berri bat lantzen hasi ziren ikastola batzuk, eta haurra ulertzeko moduz hausnarketa sakona egiten ibili ziren. Gure ikastolan, kezka bera izanda, argi izan genuen ibilbide hori egin nahi genuela, eta beste ikastolekin batera mintegi baten parte hartzen hasi ginen. Mintegi hartan ikastola bakoitzeko erreferente batek parte hartzen zuen formakuntza jasotzeko eta bakoitzaren esperientzia eta ibilbidea konpartitzeko. Talde

horretako kide izateak segurtasuna eta ilusioa eman zizkigun, gure proiektua eta ideia berriak posible zirela ikusi genuen».

«Ikastolen Elkartean LH eta DBH etapetarako curriculum diseinatuta zeukaten, eta, curriculumarekin koherentzian, HH etaparako markoa lantzen hasi ziren, bi arrazoi nagusirengatik. Batetik, 0-6 tarteko umeen garapena ezin zelako ahaztu berrikuntza honetan, eraikitzen ari denaren oinarriak eta zutabeak baitira, eta, bestetik, ikastola askotan beren kabuz ibilbide hau egiten hasi zirelako. Marko orokorra eraikitzen hasi ginen, ikastoletako profesionalen partaidetzarekin eta zenbait aditurekin. Mondragon Unibertsitateko Hazitegi taldea horretan ibili zen. Hari eskatu zitzaion Haur Hezkuntzarako markoa egiteko. Hura egin, eta ikastolen elkarteko ardura-dunekin partekatu zuen. Horren ostean, elkarteko teknikariek markoa zabaltzeko bidea diseinatu eta gauzatu zuten. Marko hori nahikoa ez zelakoan, Ikastolen Elkarrekin markoa moldatu zuen. Hazitegi moldaketekin ados ez zegoenez, markoari dagokionez bertan behera geratu zen elkarlana.

Hortik aurrera, marko orokorrean hainbat alderdi orokor zehaztu ziren, hala nola Haur Hezkuntzako etapako kompetentziak. Baina interesgarriena haurra ulertzeko moduari eta helduaren esku-hartzeari buruz egin zen hausnarketa da, espazio eta materialen balioa ahaztu gabe. Marko hori oinarritzat hartuta, ikastola bakoitza dagoen puntutik abiatuta, marko propioa garatzen hasi ginen. Hainbat ikastolak martxan zituzten proiektuak ezagutu genituen, eta haietako batzuk erreferente izan ziren, eta dira. Momentu horretan, Erreferenteen Mintegia martxan jarri zuen Ikastolen Elkarrekin. Markoa sortu zuten ikastolako profesionalak mintegiak eskaini zizkiguten beste ikastolei. Erreferente bakoitzak 15 ikastola hartu zituen, eta, hilean behin, ikastola batean elkartu ginen. Mintegiek bi helburu zituzten: ikastolen errealitatea *in situ* ezagutzeko eta markoaren atalak lantzea. Horri esker, ezagutza sare izugarria sortu zen, ikastola mordoa ezagutu genuen, eta horrek aurrera egiten lagundu zigun. Bihotz Gaztea ikastolan, zuzendaritzak zein irakasleok oso argi izan genuen hasieratik Ikastolen Elkarrekin eskaintzen zituen mintegi, prestakuntza eta aholkularitza saioetan parte hartu behar genuela. Gu ikastolan gure ibilbide propioa egiten ari ginen. Urte batzuk lehenago, talde hausnarketa eta eztabaida askoren ondorioz, adimen emozionalean formatzen hasi ginen. Oso argi

geneukan garapen osasuntsua oreka emozionalaren bitartez lortzen dela, autoezagutza, emozioen erregulazioa... Eta formakuntza jaso genuen. Ikastolen Elkarteko mintegietan, beste ikastolen errealitateak ikusi genituen, denak ipar berberekin baina erabat desberdinak; lerro askoko ikastola erraldoiak, herri ikastolak, eremu erdaldun eta euskaldunetakoak, markoa oso garatuta zeukatenak eta hasi berriak... Aniztasun handia taldean, eta hori aberasgarria zen guztiontzat: zenbat eta alde handiagoa izan, orduan eta gehiago ikasten genuen. Eta, saio horietan parte hartu genuenean, laster gauza batez konturatu ginen: gure marko propioa egitea POSIBLE zela. Konfiantza eman ziguten ilusioz aurrera egiteko».

Zer dela eta ikusi zenuten aholkulari baten beharra? (langileei zuzendua)

«Gidaritza behar genuen. Ikastolen Elkartean hausnarketa oso lagungarria zen, baina orokorregia zen. Ikasketa buruak parte hartzen zuen mintegietan, eta taldera ekartzen zuen, baina laguntza behar genuen gure errealitatea aztertzeke. HHko kide guztiek hausnarketa egiteko eta formatzeko unea iritsi zen, eta iturrira joan ginen, HUHEZIra. Alexander Barandiaran aurretik ezagutzen genuen, erreferentziengatik. Aditu hori Mondragon Unibertsitateko irakaslea da, eta Hazitegi ikerketa taldeko kidea. Taldearen helburu nagusia haurren garapen osasuntsua da, batez ere adin goiztiarrean. Baloratu genuen gure eredu eraikitzeke proposa izango zela. Ez zigun kanpotik bere eredu ezarriko, geurea sortzeko aukera emango zigun. Bestalde, HUHEZI ondo ezagutzen dugu, eta konfiantza osoa dugu berarengan».

Zer ekarpen egin dizue aholkulariak? (langileei zuzendua)

«Aholkulariak gehienbat neure buruari galdera asko egiteko beharra ekarri zidan. Haurra ulertzeko erak, azken urteotan aldatzen joan arren, nire egiteko modua, gelan neukan papera kolokan jarri zidan, eta horrek hausnarketa sakona egiten jarraitzea eraman nau. Askotan, aholkulari bat aurrean daukazuenean, erantzun guztiak ekarriko dituela pentsatzen edo espero duzu, eta ni gehienetan erantzun bila nentorren bileretara, baina erantzun baino galdera gehiagorekin ateratzen nintzen. Azken finean, bakoitza gure bidea egitera gonbidatu gaitu».

«Urteetan zehar lan egiteko era bat genuen, ziur sentitzen ginen eta ondo egiten ari ginela pentsatzen

genuen. Aholkularitzaren bitartez, gure lanaren hausnarketan sartu ginen, egindakoa aztertu dugu eta egunerokotasunean aldaketak egin ditugu».

«Umearen garapenari buruzko hainbat datu berezi aportatu dizkigu. Umea ikuspuntu ezberdin batekin ikusteko tresnak eman dizkigu, umearen inguruko eragin guztiez eta horien ondorioez jabetzea eta hausnartzea ekarri digu. Pertsonalki harrিতuta utzi nau, nahiz eta gauza batzuk dagoeneko bagenekizkien. Haurren garapenean noraino eta nola eragiten dugun harrিতuta benetan, eta horrek hausnarketa egitera eraman nau, batez ere nola ikusten edo begiratzen genituen umeak eta nola ikusten edo begiratzen ditugun gaur egun. Nire partetik, orain errespetu handiz begiratzen eta ikusten ditut, eta horri esker errazago ulertzen ditut ume batzuen portaerak gelan barruan».

«Gure rolen aldaketan oso lagungarria izan da, baita ikasgelako espazioen antolakuntza ere. Ziurtasuna eman digu, izandako saioetan hausnarketarako gai asko jorratu ditugu. Ni Alexekin gustura egon naiz; halere, saio praktikoagoak faltan bota ditut, beste eskoletan nola antolatzen diren ezagutzeko ekarpen gehiago».

Nola egin duzue lan berarekin? (langileei zuzendua)

«Taldea plazaratzen genituen kezkei erantzun zuzena eman beharrean, aholkulariak hausnartzen jartzen gintuen, denon iritziak komunean jartzen genituen eta ondorioetara iristen ginen».

«Aholkulariarekin lan egiteko era ondorengo izan da: zerbait zuria edo beltza den esan ordez, galderak egiten zizkigun, eta haien bidez gu hausnartzera animatzen gintuen. Honela, gure hausnarketei esker, gure kabuz ondorioetara iristen ginen. Hori baitzen berak irakatsi nahi ziguna, ondoren guk umeekin berdina egin dezagun: haurrari marrubiak gorriak direla esan ordez, haurra hausnartzera gonbidatzea, bere kabuz gorria dela deskubritu dezan».

«Gure artean eztabaida sorrarazten zuen, talde gisa erabakiak hartzeko. Laster konturatu ginen orain arte ikasi eta aplikatzen genuena kolokan jarri behar genuela, geure buruari galdetu: zergatik egiten dut hau? Zertarako? Zein da umearen beharra momentu honetan? Ikasi baino gehiago, deskripsi behar genuen orain arte egiten genuen guztia, bide polita baina konplikatua benetan».

Zer berrikuntza egin dituzue? (langileei zuzendua)

«Haurra ikusteko moduan: berez gaitasunak ditu, nire ardura da, ahalik eta testuinguru (espazio, material...) egokiena eskaintzea berak bere bidea egin dezan.

- Protagonismoa benetan umei eman.
- Bi hezitzaile gelako, batak bestearengandik ikasteko aukera aparta.
- Gelak egokitu, zabaldu.
- Espazioak sortu, materialaren gaineko hausnarketa egin ondoren umeen beharretara benetan egokitu.
- Behaketak/ebaluazioa egiteko modua: ez gara gelditu bakarrik umeak zer egiten duen, nola dagoen, baizik eta gu ere sartu gara horretan: zer egin dugun, nola egin dugun, zein izan den gure esku-hartzea... Aldi berean, espazioak eta materialak ere ebaluatu ditugu: aproposak diren ala ez, erakargarriak, helburuak bete diren...
- Hainbat adinetako umeak elkartzeko aukera eman, "ateak irekiz"».

«Ikasleei beste "betaurreko" batzuekin begiratu diegu. Haien ezaugarri ezberdinak errespetatu ditugu, haiengan konfiantza eduki dugu eta emozionalki lagundu diegu. Gu, gidariak izan beharrean, behatzaile eta bidelagun izan gara, aukera ezberdinak eskaini dizkiegu eta bakoitzak bere erritmorik bere bidea eraikitzeaz gain beste aspektu batzuk garatu ditu (autonomia, harremanak, arlo akademikoa...). Pentsaera aldatzeaz gain, geletan obrak egin ditugu, espazio berriak sortu ditugu, material gehiena naturala da eta ikasleak askatasunez mugitzen dira. Helburua aurrera eraman nahi genuen proiektua era egokiz osatzea izan da. Adin bereko ikasle guztiak elkarrekin daude, bikote hezitzaile bat dago, eta umeentzat biak dira erreferente. Beste alde batetik, adin ezberdineko ikasleak elkarrekin egon daitezke, ume bakoitzaren nahiaren arabera, eta espazio bat edo beste aukeratzeko dute».

«Fisikoki zein metodologikoki. Fisikoki, gelako hormak bota ditugu, espazio zabalagoak egiteko. Espazioak umeen beharretara egokitu ditugu, mugimendurako, lasai egiteko, jolasak konpartitzeko. Metodologikoki, zirkulazio libre ezarri dugu gelako egunerokotasunean. Zirkulazio libre horretan, umea askatasun osoz bere interesen arabera mugitzen da gela barruan. Gelako espazioetan probakzioak

AHOLKULARITZAREN BITARTEZ, GURE LANAREN HAUSNARKETAN SARTU GINEN, EGINDAKOA AZTERTU DUGU ETA EGUNEROKOTASUNEAN ALDAKETAK EGIN DITUGU

aurkituko ditu, interesa, jakin-mina eta sormena pizteko. Umeak beren interesen arabera mugitzen, jolasten eta ikasten ari dira, eta horrela haien ikasketaprozesua naturala da. Noski, argi daukagu arauak egon behar direla eta umearen arabera geldidunak izan behar ditu, baina, haien interesak eta nahiak (umea bera errespetuz hartu) errespetatuz, arau eta geldidun horiek hobeto errespetatzen dituzte. Haien errespetatzen baditugu, eredu ona izaten ari gara haientzat, eta berdin tratatuko gaituzte. Metodologia zein espazio antolaketak horrekin, umeak ziurrago ikusten ditut, ziurrago hazten dira, beren buruarengan konfiantza handiagoa dute».

«Haurra ulertzeko modua erabat transformatu dugu. Jaiotzetik, ikusten eta susmaezinak diren gaitasunak dituen pertsona da, errespetua izan behar diogu izate osoari, eta konfiantza izan bere berezko gaitasunei. Ahaztu barik segurtasun emozionala eskaintzea. Ekintzan oinarritutako irakaskuntza eskaintzeari lehentasuna eman genion, ekintzan joaten baita haurra deskubritzen zer estrategia erabili gero eta autonomoagoa izateko, sozializatzeko, eta abar. Buruko hormak ez ezik, fisikoak ere bota ditugu. Adin bereko haurrak espazio berean batu ditugu, eta haien artean erraz komunikatzeko espazioak ere sortu ditugu, adin desberdineko haurrak elkarrekin egon ahal izateko. Gelak haurrentzat diseinatuta daude, askatasunez mugitzen diren espazioak dira, eta jolasteko, esperimintatzeko eta gozatzeko material naturalak aurkituko dituzte. Gela bakoitzean bikote hezitzaile bat dago, umearentzako bi erreferente. Neurri hori guztiz eraldatzailea eta funtsezkoa izan da prozesu honetan, bai haurrentzat, bai profesionalentzat. Urrats hori egiteko, irakasleek segurtasuna izan behar dute beren esku-hartzean, eta

GURE ROLEN ALDAKETAN

OSO LAGUNGARRIA IZAN DA,

BAITA IKASGELAKO ESPAZIOEN

ANTOLAKUNTZA ERE.

ZIURTASUNA EMAN DIGU.

bestearengandik ikasteko prest egon behar dute. Amaitu da zure gelako atea ixteko garaia. Hasieran ez zen erraza izan, gure bizitzako edozein aldaketa erradikal bezala, baina berehala ikusi genuen nolako onura ekartzen zigun. Orain haurrek bi erreferente dituzte, bi atxikimendu-irudi. Lau begik bik baino gehiago ikusten dute, eta objektibotasun handiagoz, gainera. Heldua hurrei ikaskuntza-prozesuan eta garapen pertsonalean laguntzen diena bihurtzen da, bakoitzaren erritmo indibiduala errespetatuz. Gure helburu nagusia gure ikasleei eskola-bizitzan laguntzea da, bere buruarengan, besteengan eta ingurukoengan konfiantza izan dezan. Heldua behatzaile, berritzaile eta batez ere haurren laguntzaile bihurtzen da 0 eta 6 urte bitarteko garapen prozesuan. Umearen garapena erregistratzeko modua ere berritzi dugu, ebaluazio irizpidea lortu duen ala ez baztertu egin dugu, nahiz eta kurtso bukaeran ebaluazio txosten bat egin, Heziberrik horrela eskatzen baitugu. Umearen ekintzak dokumentatzen ditugu, idatziz eta argazkiak erabilia erregistratzen ditugu, eta, gero, bikote hezitzailearekin eta taldearekin aztertzen ditugu. Dokumentatze hori familiekin ere partekatzen dugu, banakako bileretan».

«Orain dena da desberdin. Umearentzako diseinatu-tako gelak dira, umea da protagonista eta erdigunea, eta, horretatik abiatuta, espazioa, materiala, esku-hartzea, denboraren kudeaketa, familia... antolatzen dira. Haurrak, orain, momentu askotan gelatik zirkulazio librean daude, hau da, bakoitzak erabakitzen du zein testuingurutara joan: jolas sinbolikoaren gunera, ipuinen gunera, materialarekin jardueraren proiektiboak egiteko gunera, eraikuntzak egiteko gunera, esperimenezko gunera... Espazioak bereziak daude, haurrek erraz identifikatzeko leku bakoitzaren funtzioa. Beste geletara joateko aukera ere badute, beste adin batzuetakoekin elkartzeko.

Horri esker, haurren arteko harremana eta imitazioa areagotzen da, eta rol ezberdinak hartzea ahalbidetzen du. Imitazioa berezko ahalmena da, eta ikasteko modurik esanguratsuenak. Elkarrengandik ikasten dugu. Familiak eta ikastolak helburu berak ditugu: haurren autonomia lortzen laguntzea eta haren gaitasunak garatzea. Konfiantzazko harremana izan behar dugu. Familia eta ikastola dira sozializazioarako eta garapenerako lehenengo guneak, eta sintonia berean egon behar dugu. Gure proiektua hasieratik jakinarazi diegu, haiek parte-hartzaile aktiboak izan ahal izateko. Bileretan, alderdi orokorrak azaltzeaz gain, haiekin tailerrak egin genituen ikasgelarako materiala sortzeko. Eginez ikastea. Aitzakia bikaina izan zen elkartzeko eta gure zalantzak eta ekarpenak partekatzeko. Prozesu honetan, emozio ugari izan ditugu: beldurra, poza, ilusioa... Baina oso argi daukagu ez garela lehenengo eredura itzuliko».

«Nik esango nuke gure rola irakasle moduan aldatu dugula: ikasleari eman diogu protagonismoa. Ikasgelaren antolakuntzan, altzari eta materialetan ere aldaketa handia egon da, dokumentazioa, paraleloarekin gela berean lan egitea, ebaluatzeke era, gurasoenganako harremanak hurbildu eta sendotu eta ikasgelan sartzeko aukera eman, ordutegi malgua... Aldaketa itzela egon da. Gela dinamikan ere, ikasleak pozik eta eroso daude. Altzariak, materialak, ikasgelaren antolakuntza...».

Zer falta zaizue oraindik? (langileei zuzendua)

«Oraindik gauza nahikotxo "desikasi" behar dut; adibidez, nola eman autonomia gehiago, ez zuzendu hainbeste, ez aurreratu umeen beharretara, dokumentazioan... Momentu honetan daukaguna ondo barneratu, sakondu eta apurka hobetuko nuke. Gauza gehiago aldatu baino lehen, egindako moldaketetan trebatu beharko genuke, jarraitu eztabaidatzen, ebaluatzen, taldeko akordioetara heltzen... Eta geroago berez etorriko da aldaketa gehiago egiteko beharra».

«Garrantzitsuena eginda dago. Orain esperientzia handiagoa behar dugu, martxan daukagun proiektu honetaz gero eta gehiago jakitea, umeak hobeto eza-gutzeko eta gero eta lasaiago eta pozago egoteko».

«Urrats handiak egin ditugu, baina prozesu luzea da, ikasitako guztia barneratzen jarraitzen baitugu, ikasgelan gure esku-hartzea aberatsagoa izan dadin. Jada ez gara metodo baten aplikatzaile soilak, orain

gure ekintzen protagonistak eta sortzaileak gara: zer egin, zergatik eta zertarako guk erabakitzen dugu. Orain ikasitako guztiaren kontzientzia hartu behar dugu, ezinbestekoa da aldaketa gauzatzeko».

«Metodologia honekin denbora gutxi daramagu eta oraindik zalantzak ditugu, normala da. Etengabeko formakuntza izan beharko dugu, eta beste ikastolak bisitatzeko aukera izan, ikusteko zelan egiten dute lan (posible denean, jakina)».

Zertan da desberdina orain ikastola? (familiei zuzendua)

«Azken urte hauetan, ikastolak aldaketa nabarmenak izan ditu. Nik sumatu nuen lehenengo aldaketa ikastolaren irekiera izan zen: ikastolako ateak zabaldu ziren, eta gurasoak barnera sartzeari normaltasuna eman zitzaion. Metodologia aldatu egin da; nire iritziak, aurrekoa baino hobea da, haurra zentroan jartzen duen metodologia. Ez dira edukiak soilik kontuan hartzen, baizik eta baita eduki horiek barneratzea nola lortzen duten ere. Esperimenezko ardatz moduan eta alderdi fisikoa (3, 4 eta 5 urteko haurrek daukaten mugimenduaren beharra) kontuan izanda haur bakoitzaren garapen mailarekin bat egiten duen metodologia da, "formalagoak" diren metodologiek sor ditzaketen haurren arteko ikasketa ezberdintasunak nolabait saihesten ditu, edo gutxienez parekatzen ditu».

«Las instalaciones y espacios de la ikastola han mejorado mucho: las aulas, los accesos, los espacios comunes... son completamente diferentes, aprovechan mucho mejor el espacio limitado del que disponemos, son más diáfanos y polivalentes, hay más luz... Ahora tenemos una ikastola mucho más bonita, acogedora y, sobre todo, más útil».

«Por un lado han reformado las instalaciones, teniendo en cuenta el modelo educativo que quieren seguir, las aulas también son más amplias, con muebles que se adaptan según la necesidad, con materiales naturales que propician un ambiente más cálido y tranquilo. Disponemos también de una nueva entrada, por lo que no se producen tantas aglomeraciones de personas como podía ocurrir antes. El comedor se ha reformado y se ha convertido en un aula multidisciplinar con mobiliario móvil para poder hacer otro tipo de actividades».

«Los cambios que ha habido se notan en todos los

ámbitos que abarca la ikastola, desde el modelo educativo por el que se ha apostado como un aspecto más académico formativo por la presentación de materiales a trabajar con todo el alumnado, la estructura en la que están divididas las gelas con el desarrollo de los txokos, la elección de los txokos que se han considerado más adecuados para el desarrollo general de todos los chavales, hasta otro tipo de vínculos de cercanía que se han ido creando, ya no solo entre alumnos y docentes sino entre alumnos y alumnas de diferentes etapas que se ayudan y que desempeñan actividades conjuntas y también la confianza que se crea con todos los trabajadores de la ikastola, ya sea desde *idazkaritza*, ya sea en *zuzendaritza*, con Jonan, al final toda esa confianza y cercanía que se trabaja con todos los chavales es potente, pues los chavales se encuentran a gusto, seguros y van tranquilos. También hay que destacar los cambios evidentes en las instalaciones que se han ido modificando y que crean ambientes variados en función de las necesidades que hay en cada momento con mobiliarios que permiten el movimiento».

Berrikuntza prozesuan, zein izan da zuon partaidetza? (familiei zuzendua)

«Nire ustez "askeagoak" diren metodologia hauekin guraso eta familien partaidetza oso garrantzitsua da. Ikastolak hasieratik gurasoak animatu eta informatu gaitu gure inplikazioa handiagoa izan dadin. Zoritxarrez, askotan berria denari beldur diogu, eta, gainera, gure seme-alabei etxean, lanak eta proiektuak egitean, atentzio gehiago eman behar badiugu, txarra... Guraso askok ez dute metodologia berri honekin bat egiten; oraindik lan handia egitea geratzen zaigu guztioi. Ikastolak egindako difusio lana proposa izan dela uste dut, beti prest egoten dira gurasoei informatzeko edota laguntzeko».

«Hemos recibido varias charlas grupales, reuniones pedagógicas y talleres en los que se nos anima a participar, se nos escucha y se intentan aclarar nuestras dudas. Este año además, los padres hemos tenido la oportunidad de entrar a la ikastola mientras nuestros hijos estaban dentro, lo que nos ha permitido ver la metodología en la práctica, y ser espectadores de lo que hacen nuestros hijos en su día a día, así como ver lo que harán en cursos superiores. Particularmente esta iniciativa a mí me ha encantado y espero que se repita en el futuro, es mucho mejor verlo a que te lo cuenten. También sé de primera

mano que el personal del centro está siempre accesible para charlas personales que sirven tanto para aclarar dudas como para escuchar sugerencias de mejora».

«En el proceso de innovación se nos ha informado mediante comunicados en la página web, en el anuario de la ikastola, así como en las asambleas de socios de la ikastola».

«La participación más importante ha sido apostar por este tipo de proyectos y apoyarlo en las asambleas y posteriormente los cambios que se ha ido incorporando se han ido trasladando por parte de la ikastola a medida que se ha visto necesario hacerlo. Si que es cierto que se vive con mucha incertidumbre los cambios que se hacen ya que la mayoría de los *gurasos* venimos de modelos más tradicionales, en los que no nos podíamos mover del pupitre, y explicarlo en muchas ocasiones es complicado, entonces al final es la experiencia la que nos va a ir enseñando si el camino que se está siguiendo es el más adecuado para el desarrollo de nuestros hijos y de nuestras hijas. Por otro lado las explicaciones se han ido dando en las asambleas, en las formaciones, los docentes, todo el equipo de las ikastola han tenido formaciones externas, y

de ahí nos han ido informando de los pasos para conseguir los objetivos que se están planteado día a día».

Nola ikusten dituzue zuen seme-alabak hobeto, lehen edo orain? (familiei zuzendua)

«Nire seme eta alaben kasuan, ni oso pozik nago ikastolan egindako aldaketa hauekin. Nire ideiek eta ikuspuntuak metodologia honekin gehiago egiten dute bat aurrekoarekin baino. Pertsonalki ez dut nire seme-alabek denborarekin ahaztuko duten informazioa soilik barneratzea nahi, beren kabuz pentsatzea nahi dut, diren modukoak izanda errespetua zer den beren esperientzietan oinarrituz barneratzea eta alderdi guztiak lantzea eta garatzea».

«Es una pregunta complicada de responder, porque hay muchos factores distintos a valorar. Hay cuestiones que, indudable y objetivamente, son mejores ahora que antes, por ejemplo, los niños se sienten más acompañados, están más tranquilos, van más felices a la ikastola, se respetan más sus ritmos y aprenden en espacios mejores. La duda que nos queda a muchos es si, a medida que crezcan, eso se traducirá en una menor exigencia, un menor nivel académico, menos adquisición de contenidos... Fuera de la ikastola hay otro mundo, y en éste los

parámetros que se valoran son otros, ¿saldrán preparados para él?».

«Dadas las edades de mis hijos, con el modelo anterior han estado poco tiempo, pero tengo que decir que ahora están mejor, se respeta más el ritmo de cada niño en todos los sentidos, tanto en referencia al aprendizaje como a la adaptación, pudiendo entrar los aitas a la gela durante todo el año, si así lo requiere cada niño».

«En mi caso son las primeras generaciones de los cambios. Yo les veo que están a gusto con cómo se está trabajando en las gelas, y al final es lo que es importante. Tengo que reconocer que al principio me preocupaba que no se adquiriesen herramientas para trabajar materias que yo consideraba en ese momento super importantes, cayendo en el error de priorizar unas sobre otras, cosa que no es lo más adecuado, sin embargo, como he dicho la experiencia enseña y demuestra que todos llegan a adquirirlas y lo innecesario que todo vayan al mismo ritmo todos los chavales y las chavalas. Al final cada niño y cada niña es un mundo y un ritmo y lo más acertado es dotarle de herramientas para llegar al objetivo, pero trabajando su confianza en sí mismos, su autonomía y no forzando aprendizajes que en muchas

ocasiones pueden llegar a complicar más que a ayudar. Así que yo agradezco el trabajo y el esfuerzo que están haciendo, lo que sí que me da mucha pena es que, en estos momentos, con el tiempo que estamos viviendo, con el no acercarnos, el no tocar, todo el proyecto que se está implantando, todo el esfuerzo que se está haciendo en ocasiones echan para atrás a los niños. Te dicen que ya no pueden hacer ciertas cosas que antes podían hacer con total libertad en la ikastola por que el movimiento está más restringido y es una pena que el luchar por modificar ciertas estructuras dentro de educación se vean coartadas con esta situación actual, pero yo considero que esto es un bache y que próximamente podrán seguir trabajando como estaban hasta ahora. *Eskerrik asko* a la ikastola».

BIBLIOGRAFIA

FERREYRA A. (2011). Motivaciones y barreras a la transformación de un centro educativo en comunidad de aprendizaje. *Tendencias pedagógicas*, 17, 33-50.

DOMINGO, J., BOLÍVAR, A., LUENGO, F., HERNÁNDEZ, V.M. & GARCÍA, R.J. (2005). Nuevas formas de asesorar y apoyar a los centros educativos. *Revista Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educación*, 3 (1), 382-402.

DOMINGO, J. (2010). Comprender y redireccionar las prácticas de asesoría. *Revista iberoamericana de educación*, 54, 65-83.

MAS, C. ETA TORREGO, J.C. (2014). Asesoramiento y mediación de conflictos en los procesos de mejora escolar. *Innovación educativa*, 24, 19-34.

Bihotz Gaztea Ikastolako hezitzaileak